

Perspectiefnota 2021: Algemene beschouwingen ChristenUnie Almelo

29 juni 2021

Het gaat goed met de stad

Almelo zit in een positieve flow. Waar de stad in 2016 nog kampte met een negatief eigen vermogen van circa -25 miljoen euro beschikken we vijf jaar later al over een weerstandscapaciteit van bijna +11 miljoen euro. Dat geeft ruimte om te gaan denken aan een 'kwalitatieve' investeringsagenda zoals ook weergegeven in de Perspectiefnota 2021 (pag. 28-29):

- Het bevaarbaar maken van het Kanaal Almelo-Nordhorn. Feitelijk gaat het hier om het versterken van de **recreatieve functie** van Almelo. De ChristenUnie pleit er al langer voor om Almelo, als stad gekenmerkt door water, groene longen en historisch erfgoed zoals Huize Almelo, te promoten als pareltje voor vakantiegangers. Uitgaande van 30% cofinanciering door externe partijen (subsidies, waterschap, etc.) – wat ons betreft een minimumpercentage! – vallen de kapitaal- en onderhoudslasten op lange termijn (€385.000 per jaar in 2029) praktisch weg tegen de gefaseerde verhoging van precario- en toeristenbelasting (€350.000 per jaar in 2029). We zien het plan hiermee als in principe haalbaar, en we vinden het ook terecht dat ondernemers via de precariobelasting indirect hun bijdrage leveren. Zij hebben immers in een beeldvormend politiek beraad ook aangegeven dat ze hiertoe bereid zijn, en dat het water in de stad ze absoluut geen windeieren legt. Uiteraard zal de raad, met de beoogde metamorfose van de binnenstad via het masterplan nog vers in het achterhoofd, wel goed moeten blijven monitoren of het ook allemaal financieel haalbaar blijft.
- Investeren in groen en blauw in de wijken. Feitelijk gaat het hier om essentiële investeringen die noodzakelijk zijn in het kader van **klimaatadaptatie** en **biodiversiteit**. Meer groen en blauw in de stad vermindert de gevolgen van klimaatverandering, zoals wateroverlast en hittestress. Het veranderde klimaat is merkbaar met hitte en perioden van langdurige droogte. Tegelijkertijd zullen hoosbuien steeds vaker voor plaatselijke overstromingen zorgen. De raad moet zijn verantwoordelijkheid nemen om deze uitdagingen aan te pakken. De ChristenUnie benadrukt daarbij dat behalve de overheden ook de samenleving mee kan en moet doen. Zijn inwoners bereid om bijvoorbeeld de tegels uit de tuin te vervangen? Daarom hebben we bij de perspectiefnota 2020 ook de 'motie Regenton' ingediend. Het is mooi dat het college voorstelt om voor langere termijn (tot en met 2030) geld beschikbaar te stellen voor groen en blauw (75k€ per jaar). Ook zullen inwoners in een groene en blauwe omgeving eerder naar buiten gaan voor een ommetje en krijgen zo meer beweging en komen elkaar vaker tegen. Dit draagt bij aan een betere gezondheid en meer sociale cohesie, een mooie 'bijvangst'.
- Verhogen onderhoudsniveau grijs/groen. Hier trekt het college maar liefst €300.000 euro per jaar voor uit. En dat is nodig ook. Hier komen de vorige twee punten samen. Een net verzorgde binnenstad maakt je stad aantrekkelijk. En een **goede verzorging is het behoud van je 'groen' en 'grijs'**. Groen dat door het asfalt heen groeit of putten die zijn dichtgegroeid scheelt op korte termijn onderhoudskosten, maar op lange termijn ben je duurder uit om de schade te herstellen. De kost gaat voor de baat uit.
- Herontwikkeling **Stadskade**, het gebied tussen het oude stadhuis en het nieuwe water in de stad. Voor zover de raad hier informatie over heeft gekregen zijn de plannen hiervoor, laat staan de financiering ervan, erg prematuur. Dat wordt samengewerkt met HMO, de Herstructureringsmaatschappij Overijssel, is prima. Dat het miljoenen gaat kosten is ook duidelijk. Alleen al het eventueel afbreken van de parkeergarage Stadsbaken vraagt enorme

investeringen. Het is allemaal veel te vroeg om hier überhaupt iets zinnigs over te kunnen zeggen, behoudens dat de fractie van de ChristenUnie wil benadrukken dat het betrekken van de stad essentieel is. Denk aan burgerinitiatieven als 'De Portier' (woonvorm voor ouderen in de binnenstad). Op participatie komen we verderop nog terug.

Daarnaast spelen nog de bouw van een nieuw zwembad aan de Sluiskade, waar de raad al toe besloten heeft, en een eventuele uitbreiding van het XL park aan de overkant van het Twentekanaal, de zogenaamde kanaalsprong. Almelo is duidelijk weer een stad geworden die leeft en die vooruitkijkt. De sombere jaren van alleen maar 'taakstellingen' en bezuinigen, nu al langer dan een decennium, lijken hopelijk voorgoed voorbij.

Toegroeien naar het nieuwe normaal

Het feit dat we financieel boven water zijn wil niet zeggen dat we nu weer terugkeren naar 'goede oude tijden'. Ten eerste was het verleden niet altijd beter. Daarbij hoeven we enkel maar in herinnering te roepen wat onze fractie in het verleden heeft geroepen over de bestuurscultuur in deze stad. Ten tweede heeft de coronacrisis ons één ding wel heel duidelijk gemaakt, namelijk dat we niet teruggaan naar het 'oude normaal' maar dat er een 'nieuw normaal' zal ontstaan. En dan gaat het niet alleen over het handen wassen en wel of niet handen schudden. De coronacrisis, die nu al meer dan een jaar duurt, heeft ons letterlijk en figuurlijk stilgezet bij een aantal dingen. Langzaam komt alles weer op gang, maar helemaal terug naar het oude normaal zal het zeker niet worden. De coronacrisis, met gelijktijdig ook nog eens de zogenaamde toeslagenaffaire, heeft ons aan het denken gezet over wat echt belangrijk is:

- In plaats van onszelf en ons voedsel de hele wereld over te slepen, wat mede heeft geleid tot verspreiding van het coronavirus, is duidelijk dat alles straks meer **lokaal en duurzaam** moet. De **Sustainable Development Goals** (of Duurzame Ontwikkelingsdoelen) van de VN zijn 17 afgesproken wereldwijde doelen op het gebied van klimaat, armoede en onderwijs. Steeds meer bedrijven en maatschappelijke organisaties integreren deze SDG's in hun beleid. De ChristenUnie wil dat Almelo dat de komende periode ook doet. De Perspectiefnota als 'visiestuk' had daar eigenlijk een aanzet toe kunnen doen. Wij vinden dit heel belangrijk omdat deze 17 duurzaamheidsdoelen dé wereldwijde duurzaamheidsagenda vormen maar ook sterk vervlochten zijn met de opgaven in Almelo, zoals ook verwoord in de Perspectiefnota. Per programma zou je de SDG's waaraan wordt bijgedragen moeten benoemen en meetbaar kunnen maken.
- **Thuiswerken** was de afgelopen periode de norm en zal niet meer verdwijnen, althans niet helemaal. Dat betekent dat inwoners meer tijd in huis doorbrengen. Gelukkig is het prettig wonen en vertoeven in Almelo, maar **bijzondere woonvormen** vragen onze specifieke aandacht. Op 23 maart jl. is hier al een motie over aangenomen van de LAS fractie die wij mede hebben ingediend. De ChristenUnie wil dat de gemeente Almelo de komende periode fors gaat investeren in (aangepaste) woningen en gemeenschappelijke woonvormen voor met name onze ouderen. Collectieve woonvormen zijn belangrijk omdat ze zorgen voor onderling contact, gezelschap en burenhulp. Ook bevordert het realiseren van voldoende woningen voor ouderen de doorstroom op de woningmarkt. In Almelo mogen er geen belemmeringen zijn voor collectieve woonvormen voor senioren ('krasse knarrenhofjes') en gemengd wonen. We benadrukken dit omdat college en ambtenaren de initiatieven vanuit de samenleving, zoals Armeense ouderenwoningen aan het Welgelegen, initiatief De Portie rond de binnen stad, of de al jarenlang durende strijd van Hof van Heden, het maakt eigenlijk niet uit wat, steevast met een NEE begroet. Ook de gemeente Almelo zal hier een omslag in denken moeten maken.

- De coronamaatregelen hebben bij jong en oud sociale en psychologische sporen achtergelaten. **Eenzaamheid** is een nog belangrijker thema geworden. Gelukkig hebben we ook gezien dat als het erop aankomt we in Almelo oog voor elkaar hebben. Dat we in staat zijn om elkaar op creatieve manieren te vinden en elkaar te helpen. Voor mensen met een beperking is vol meedoen echter zonder corona al lastig, en nu vaak nog lastiger, maar ook zij moeten op alle fronten mee kunnen doen. Om die reden heeft de ChristenUnie samen met GroenLinks als initiatiefnemer op 10 mei 2016 een motie ingediend om een **inclusieagenda** op te stellen voor Almelo om zo werkelijke stappen te zetten naar de inclusieve samenleving. De motie is met algemene stemmen aangenomen en ongetwijfeld uitgevoerd, maar graag zouden we er meer van merken. Waarom heeft de perspectiefnota geen paragraaf over inclusiebeleid, zodat dit onderwerp jaarlijks op de agenda komt?
- Door corona is de **polarisatie** in de samenleving nog verder toegenomen. We konden elkaar niet ontmoeten en elkaars mening nuanceren. Gelijktijdig heeft de toeslagenaffaire ook in Almelo geleid tot teleurstelling in de samenleving en in de overheid. Mensen voelen zich niet begrepen, niet gezien en soms zelfs helemaal klemgezet. Wij zijn ervan overtuigd dat goed bestuur en sterk **moreel en integer leiderschap** de basis vormen voor een bloeiende samenleving. Net zo belangrijk is een samenleving die zich realiseert dat een overheid niet alles kan oplossen en zelf ook verantwoordelijkheid neemt. Wij zijn ervan overtuigd dat het meer dan ooit belangrijk is om te geloven in en te werken aan een stad Almelo waar het niet meer gaat om 'ik' maar steeds meer om 'wij'.
- Prostitutie is geen gewoon beroep. **Prostitutie** is ongelijkwaardig, er is bijna altijd sprake van machtsongelijkheid, economische ongelijkheid en genderongelijkheid. Daarom is de ChristenUnie tegen prostitutie. Criminaliteit, mensenhandel, uitbuiting, eenzaamheid en andere sociale problemen zijn de schrijnende werkelijkheid achter de schone schijn. Met de verschuiving van prostitutie van de clubs en bordelen naar het thuiswerken/via internet diensten aanbieden, neemt de onzichtbaarheid van de prostitutiebranche toe en daarmee ook de risico's. De coronacrisis heeft deze ontwikkeling versterkt. Het bestrijden van mensenhandel heeft onze fractie ingebracht in het coalitieakkoord. Helaas is het niet opgenomen in het veiligheidsbeleid. Gaandeweg komt er wel meer aandacht voor, en de portefeuillehouder geeft inmiddels aan dat hier in het volgende integrale veiligheidsbeleidsplan wel aandacht voor moet komen. Onze fractie is hier enerzijds blij mee, dat mensenhandel en prostitutie een speerpunt van beleid wordt, maar anderzijds ook weer niet vanwege het feit dat dit ook simpelweg betekent dat de problematiek is toegenomen. De fractie van de ChristenUnie zou graag zien dat de gemeente Almelo investeert in uitstapprogramma's voor prostituees, een uitsterfbeleid voor bestaande seksinrichtingen en het voorkomen van de vestiging van nieuwe, een veilige opvang voor slachtoffers, een pooiervverbod, een vergunningplicht voor zelfstandig thuiswerkende prostituees, en dat ouders en scholen samen optrekken als het gaat om voorlichting en hulpverlening rond sexting en grooming. We zullen dit inbrengen bij het volgende integrale veiligheidsbeleidsplan.
- Door de corona zijn ook onze bibliotheek en culturele instellingen te) lang gesloten geweest. Voor veel inwoners van Almelo is de **bibliotheek** de toegang tot boeken, informatie, een cursus en ontmoeting. Ook is de bibliotheek belangrijk als aanvulling op het leesonderwijs voor kinderen, laaggeletterden en nieuwkomers. Bij de versoepelingen rond de coronamaatregelen vond Den Haag de bordelen een essentiële voorziening dan de bibliotheek, die veel te lang dicht bleef. Het zegt iets over onze maatschappij. Mede door de bezuinigingen staat er al druk op de processen rond de bibliotheek. Multifunctioneel, innovatief en duurzaam denken is nodig. Huisvestingskosten kunnen naar beneden door te investeren in duurzaamheid. Er kunnen ook creatieve, alternatieve haal- en brengsystemen worden ontwikkeld ter versterking of vervanging van het huidige bibliotheekwerk. Wij zien uit naar een nieuwe cultuurvisie, waar

we bij motie op 12 november 2020 om hebben gevraagd. Helaas is deze visie er niet voor de Perspectiefnota, maar met wat meer tijd komen er hopelijk veel nieuwe en verfrissende, onconventionele ideeën uit voort. Die verwachting hebben we zeker waar het gaat om een nieuwe visie op het **Stadsmuseum**. Daarom draagt de motie op om inwoners, (kleinere) culturele verenigingen en -instellingen en mogelijk geïnteresseerde ondernemers uit heel Almelo hier nadrukkelijk bij te betrekken. Wij vertrouwen erop dat dit ook gebeurt.

Op voor de fractie belangrijke onderwerpen uit de perspectiefnota zullen we onderstaand kort verder ingaan.

Vluchtelingen

Almelo heeft een verantwoordelijkheid als het gaat om goede opvang van **vluchtelingen**. Mensen die huis en haard hebben verlaten, moeten een veilig onderkomen krijgen. We zijn ons er van bewust dat het draagvlak hiervoor soms kwetsbaar is. Per 1 juli – over enkele dagen dus – wordt Huize Alexandra opgeleverd aan de gemeente omdat de (vermeende) kiezersgunst op rechts een AMV opvang niet langer wenselijk maakte. Toch vindt de ChristenUnie de manier waarop we in Almelo met vluchtelingen omgaan een vraagstuk van de hele samenleving. Integratie is geen keuze maar een morele verplichting. Daarom willen we dat nieuwkomers zo snel mogelijk opgenomen worden in onze samenleving. Dat begint met de taal leren, maar ook dat gaat sneller en beter als nieuwkomers actief deelnemen aan de maatschappij. Nieuwkomers moeten zo snel mogelijk deel kunnen nemen aan (vrijwilligers)werk en participeren in verenigingen. Mogelijkheden om actief kennis te maken met en deel te nemen aan de maatschappij helpen nieuwkomers bij hun integratie. Initiatieven vanuit de samenleving die hiervoor georganiseerd worden, verdienen aanmoediging en ondersteuning. Belangrijk is tegelijk dat nieuwkomers leren dat de Nederlandse normen en waarden in Almelo leidend zijn. Vanuit de kerken is er, met de Stichting Gave, in Almelo een **initiatief vanuit de samenleving** ontstaat om vluchtelingen te helpen. Kerken nemen hun maatschappelijke verantwoordelijkheid! Vanuit de nieuwe werkwijze waar we naar toe werken in de omgevingswet (geen nee mits, maar ja tenzij) hopen we dat de gemeente dit initiatief voortvarend omarmt.

Bestuurscultuur

In Almelo valt er misschien nog wel wat aan te merken op de bestuurscultuur, de regio maakt het nog veel bonter. Zie vooral het gebeuren rond **Twence** als (negatief) voorbeeld. Als fractie van de ChristenUnie hebben we eerder aangegeven dat we het verbranden van buitenlands afval geen overheidstaak vinden, maar een commerciële activiteit en we daarom ten principale vinden dat Almelo de aandelen Twence zou moeten verkopen. De deelname in Twence is bovendien niet zonder financiële risico's gegeven de afname van de hoeveelheid afval en de te verwachten kosten richtingen het CO2 neutraal maken van afvalverbranding. Twence noemt zichzelf echter geen afvalverbrander, maar een energieleverancier. Wat je er ook van vindt, ook die markt is geliberaliseerd. We moeten wat onze fractie betreft niet gaan investeren in een gemeentelijk energiebedrijf. Ook hebben we eerder geageerd tegen het uitkeren van grote bedragen (super)dividend door Twence. Wettelijk gezien is strikt vastgelegd dat de afvalstoffenheffing maximaal kostendekkend mag zijn. Het is dan ook niet de bedoeling dat via de afvalstoffenheffing wordt bijgedragen aan grote winsten van Twence, investeringen van Twence in het ombouwen van hun organisatie van een afvalverbrander in een gemeentelijk energiebedrijf, of dividend dat zij uitkeren als extraatje aan gemeenten. Dit is een verkapt vorm van belastingheffing. Het dividend lijkt overduidelijk een *goedmakertje* van Twence om gemeenten, die een te hoog tarief betalen,

tevreden te houden en geld te geven voor leuke ambities van wethouders. Ondertussen blijkt nu ook de governance van Twence een farce. Een selectie van aandeelhouders onderhandelt in achterkamertjes over tarieven en dividend en legt op deze wijze kritische aandeelhouders als Almelo zijn wil op. Bestuurscultuur dus, gebaseerd op de dictatuur van de meerderheid. Hoe het zou moeten zijn is dat de tarieven voor afvalstoffenheffing gebaseerd zijn op de kostprijs; dat alle winsten van Twence terugvloeien naar de aandeelhouders; en dat gemeenten – als ze dat willen – expliciet budget in hun begroting kunnen uittrekken om te investeren in Twence als gemeentelijk energiebedrijf. Gemeenten dienen elkaars wensen respecteren, in plaats van dat Enschede en Hengelo de verkoop van aandelen door o.a. Almelo frustreren. We zien hier het voor de regenteske cultuur zo kenmerkende heersen, in plaats van het dienen. Hopelijk tekent zich in onze samenleving een kentering af en keren ook in Almelo en in Twente steeds meer inwoners zich af van deze bestuurscultuur en ontstaat bij hen een gevoel dat het politieke klimaat van de afgelopen jaren de **saamhorigheid in de samenleving** ook in Twente heeft **ondermijnd** en dat er een **correctie nodig** is.

Participatie van inwoners bij de energietransitie

Afgelopen maanden konden raadsleden deelnemen aan online-sessie “Omgaan met maatschappelijke weerstand bij de **energietransitie**”. De online-sessies werden mogelijk gemaakt door het samenwerkingsprogramma Democratie in Actie en het Nationaal Programma Regionale Energiestrategie. Op zich goed dat dit wordt georganiseerd, en ook vanuit onze fractie is deelgenomen, maar de titel is wel erg uitdagend. De titel suggereert dat we ervan uit dat er weerstand is en we als raadsleden worden getraind hoe we met lastige inwoners moeten omgaan. Dat er weerstand is klopt, maar raadsleden kunnen hier ook garen bij spinnen met de gemeenteraadsverkiezingen 2022 in het vooruitzicht. Wat dat betreft is een windmolen niet veel anders dan een AMV opvang: inwoners zijn gemakkelijk mee te krijgen in overlast die zij vrezen en dergelijk populisme kan veel stemmen opleveren. Omgaan met lastige inwoners is juist niet ze overtuigen van ons gelijk, maar vooral een luisterend oor bieden en hun problemen serieus nemen en samen naar een oplossing zoeken. Daarbij moeten we ons realiseren dat de problemen van bijvoorbeeld windmolens reëel zijn (horizonvervuiling, slagschaduw, geluidsoverlast, etc.), maar wel waken voor het maatschappelijk belang van duurzame energieopwekking. Wat de fractie van de ChristenUnie betreft zijn er twee zaken essentieel:

1. Vasthouden aan onze doelstellingen en niet uit, bijvoorbeeld electorale overwegingen, het proces doorschuiven tot na de verkiezingen of wachten op een aanwijzing van de provincie (zoals in andere gemeenten de teneur lijkt te worden). Via een motie hebben we eerder al opgeroepen dat de andere Twentse gemeente in de pas blijven lopen!
2. Inwoners betrekken in de zin dat ze (financieel) belang hebben bij duurzame energieopwekking en daadwerkelijk inspraak hebben door, bij overlast, een windmolen bijvoorbeeld te kunnen stilzetten. Alleen dan komt er echt draagvlak voor deze noodzakelijke ontwikkelingen.

Duurzame mobiliteit

Bij de behandeling van de begroting op 12 november 2020 heeft de fractie van de ChristenUnie aandacht gevraagd voor een zero emission zone in de stad. Er komt geen zone, maar uit de jaarrekening 2020 (pag. 35) is gebleken dat er wel een onderzoek loopt naar zero emission stadslogistiek. Dit is een positieve ontwikkeling. Hetzelfde geldt voor het ontwikkelen van een (wat ons betreft duurzame) visie op mobiliteit en parkeren. De binnenstad is een mix van wonen,

werken en winkelen. Wat wonen betreft hebben zowel jongeren als ouderen minder behoefte aan een eigen auto. Ook komen nieuwe mobiliteitsconcepten op, zoals een deelauto. Dit roept de vraag op of parkeernormen niet omlaag kunnen (minder parkeerplaatsen per woning) om ook de ontwikkeling van bijvoorbeeld woonvormen voor ouderen in de binnenstad niet te blokkeren of om parkeergarages te bouwen voor leegstand.

Ronduit positief is de toegenomen waardering voor **fietzers** (inclusief fiets parkeren) en het **Openbaar Vervoer**. Onze waardering hiervoor. Almelo werkt hard aan de verbetering van fietspaden (bijvoorbeeld Plesmanweg en Kolthofsingel) en de F35. De bereikbaarheid van het centrum per fiets is nog wel een aandachtspunt. Ook zouden wij pleiten voor meer bewaakte fietsenstallingen in het centrum nu de opmars van (dure) elektrische fietsen ook in Almelo zichtbaar is. Mensen vinden het dan fijn dat ze hun fiets niet zo maar ergens neer hoeven te zetten maar dat dat in een bewaakte fietsenstalling kan. Eventueel, zoals ook de Fietzersbond al voorstelt, in een leegstaand winkelpand. Bij de herinrichting van de Stadskade, als de parkeergarage Stadsbaken eventueel wordt afgebroken, moet er dan ook een vervanging komen voor de daar aanwezige bewaakte fietsenstalling. Een ander punt van aandacht kan nog zijn het beter inregelen van de Verkeers Regel Installaties voor fietsers. Op bepaalde punten moeten fietsers (onnodig) lang wachten op het groene licht. Dat bevordert niet de animo om de fiets te pakken als er geen goede doorstroming is. Met al deze maatregelen zou Almelo er naar toe moeten werken om voor 2030 fietsstad van Nederland te worden.

De ChristenUnie zou graag zien dat de gemeente het gebruik van **deelauto's** stimuleert waardoor er minder blik op straat komt. Zo kunnen woonstraten worden vergroend en autoluw worden ingericht en hebben voetgangers, fietsers en spelende kinderen daar het primaat. Zo stimuleren we in Almelo duurzame mobiliteit, worden wijken leefbaarder en veiliger en is er plaats voor meer woningen. Nu komt het nog voor dat parkeerdruk (in de wijk het Nijrees bijvoorbeeld) inwoners ertoe verleidt hun voortuin te bestraten om de auto kwijt te kunnen. Dat is dus precies niet de bedoeling.

Generatietoets

Tenslotte nog de tijdens de op 7 november 2019 aangenomen motie over de generatietoets (**toetsen beleid** en/of stapeling van regels op onevenredige impact op bepaalde leeftijdscategorieën). Aanleiding was de constatering dat de stapeling van wetten op korte en lange termijn vooral **nadelig uitpakt voor jongeren**. De landelijke SER-jongerenraad heeft aangegeven een generatietoets zoveel mogelijk uniform te willen inzetten. De toetst moet objectief zijn en de verschillende leeftijdsgroepen in beeld brengen. Ook kunnen er verschillen binnen de generaties zijn. We hebben begrepen dat als de landelijke onderzoeksresultaten bekend zijn (gepubliceerd met eventueel een duiding vanuit het ministerie), het college met een reactie komt naar de raad en daarna wil het college met de raad in gesprek over de uitkomst en mogelijk vervolg. Wij wachten dus af wanneer er een vervolgstap wordt gezet. De vraag is hoe lang dit wel niet kan duren. We geven de optie in overweging om, vooruitlopend op landelijk beleid, gewoon zelf aan de gang te gaan. Hoe moeilijk kan dit zijn?

Fractie ChristenUnie
Wouter Teeuw & Jeanet Buikema